

S O K F É L E .

39. Szám.

Béts. Május 14-dikén.

1833

Emlékeztető Jegyzetek.

M á j u s .

11 Maj. — 1314. Molai a' Templáriusok nagy mestere megégettetik ma Párisban, még a' lángok közt is erősen bizonyítja ártatlanságát — kiben emberi szív dobog, szenteljen néki egy könyvet!
— 1809. A' Bétsiek még ma is erősen tüzelnek a' Frantziákkal meg-
rakott külvárosokra. A' Frantzia hadak elszélednek Béts környékén.
Andreossi felszólítása Mária-Hilfben. A' város erősen ályúztatik.
— 1831. A' Lengyelek elhagyják Jendrzejowot 's átkelnek a' Búgon.

12 Maj. — 1712. III Károly koronázása Posonyban.

„Akkor nyiltak meg törvényink Templomi *), akkor
Kezdtének a' nyomatott gyámoltalan özvegyek, árvák
Szintügy, mint a' dúzs Zászlós, sérelmes ügyöknek
Írt közelebb lehetni; ne hogy kétséges utakra
Fennmaradott, no de már fogyatéék értékek oszoljon.
Akkor (mert az előtt nem egyéb, mint durva tsatázás
Volt, mivel a' másként sikeres magyar elme vivódott),
A' nyájash tudomány, az igaz polgári szerentse
Tsillaga szélt hoszszat Honnunkra lövelte sugárit.“

Árvai Gergely.

— 1635. Pázmányunk alapító levele a' Nagy Szombati Egyetemre
nézve. — 1826. Ibrahim előre nyomúl Görög Országban. — 1831.
A' Skutari basa ismét ebet fog a' nagy vezértől.

13 Maj. — 1492. Isabella parantsa, hogy minden Zsidó ki éle-
tét 's vagyonát szereti, 6 hónap alatt takarodjék ki Castiliából. E'
parantsolat következésében 170,000 familia költözött Portugalliába
vagy máshová. In exitu Israel de Aegypto, et domus Jacob de po-
pulo barbaro. — 1779. Béke Teschenhen Fridrik 's Jósef közt. —
1809. Bétsben bé vannak zárva a' mészárszékek 's a' kalmárboltok;
a' piatzon nints zöldség; szükség kenyér, ser, 's szalmában. A'
Frantziák a' városban. — 1831. Verekedés Diebitsch 's Uminski közt.

14 Maj. — 1809. A' Bétsi Magistratus felszólítása, hogy kiki
fegyvereit a' Város fegyvertárába küldje vagy hozzá. Napoleon pa-
rantsa a' Landwehre eloszlására nézve.

*) Lásd a' III Károly alatt felállott Törvényszékekről Pray H. R. Hung.
Toldalék a' M. Kurichoz.

A' hadi életből.

Kevéssel a' Lützi ütközet előtt Isolani Croat General megtámadta 1000 huszárral egynehány Svéd lovag osztályt; a' szerentse Isoláni részére hajlott, 300-at teve foglyává, 's két Svéd ezred-zászlót nyújta át Vallensteinnak. Minden illyes szerentsés hadi esetet, mely *szép tett* névre vala érdemes, vendégség követe a' General asztalánál. Ő maga ugyan soha sem volt ennél jelen, hanem Michna General, a' német sereg Főbiztossa betölté Vallensteinnak, mint házi gazdának helyét, 's 100 nemű étkeknél ritkán jöve kevesebb az asztalra. Isolani derék tette jutalmául a' Generáltól 4000 tallért, 's egy igen szép paripát nyere; de kevéssel a' pompás ebéd után, sorsjátékon mind a' kettőt elveszté. Egy udvari-szolga azonnal 2000 aranyat tett elebe. Isolani egyszerre felugrik, 's forro háláját kifejezni siet a' Generál mellék termébe. Vallenstein azonban, reá sem hallgatva, egy Swéd élelem-segítségéről beszél, mely Würzburgból éppen most érkezend. Isolani némán meghajtvá magát eltávozik, — lóra husárjaival-megtámadja a' Swédek, 200-at lekasza-bol, 's néhány minutum múlva az élelem szekereket, 400 foglyot, és 3 ezred-lobogót visz a' táborba vissza, mint diadalma fénylő jeleit, hol annál ditsőségesebben 's nagyobb örömmel fogadtaték, minél nagyobb szükség uralkodott ott élelem dolgában.

XIV-k L a j o s.

Ismeretes köz-állítás, hogy „Háza 's szolgálai körében senki sem nagy;“ 's még is XIV-k Lajos Frantzia Királyt házi körében is szabadon szemlélheté az egész világ; ötszázanként sereglének öszve minden reggel,

Ge-
d lo-
oo-at
Val-
mely
Ge-
nnél
Fő-
ának
b az
áltól
vés-
ettót
tett
ki-
tein
egi-
rke-
lóra
sza-
ket,
isz-
ssé-
na-

ré-
zia
ész
el,

hogy őt beretválkozni, 's öltözetét magára venni lát-
hassák. Fekvő helye mellett térdre omolva imádkozék
Ő mindennap, mialatt a' Papság térdre hullva, a' vi-
lágiak pedig süvegeiket artzájok előtt tartván, minden
jelenlévők leg-innepisebb tsendbe merülének. Pom-
pás kertjében 200 udvari szolga kíséretében sétála, 's
egész Versailles tódúla a' királyi palotába, hogy Kirá-
lyát ebédnél 's vatsoránál szemlélhesse, (sőt tisztelettel
légyen mondva, hánytató porát is egész udvara előtt
szokta volt bevenni, és . . .) 's feküdni is majd nem
annyi ember jelenlétében méne, mennyin keltén valá-
nak tiszteletére. És még is, bár a' község szabad te-
kintetének, gyakran olly esetekben is kitevé magát:
milyenekben személyes felségét tsaknem lehetetlen mu-
tatni, alattvalói, 's egész Europa, léte utolsó pillan-
tatjáig a' legmélyebb tisztelettel viseltetének eránta.

A' szabad-lövész.

Az elhúnyt Weimári Nagy Hertzeg egyik vadász-
sza, erdei kerületében egy ifju emberre találta, ki éppen
Ő kir: Magassága nyúlaival 's foglyaival akara szoro-
sabb öszve köttetésbe jőni. A' Vadász kötelessége forró
érzetében azonnal kíváná, hogy a' szabad-lövész
(Freischütz) szereit átadni, 's őt mint fogoly a' hertzegi
várba követni ne terheltesék. „Barátom, kegyed en-
gem nem látszik ismerni“ szöll hideg vérrel az ifju
„én Hertzeg Lichtenhain vagyok!“ Ezen tziárnév, 's
a' könnyed viselet egész zavarba hozák szegény vadá-
szunkat, 's Ő Hertzegségét mély tisztelettel süvegelve
vonúla vissza. A' várba visszatértekor azonnal tuda-
kozódék, valyon a' jelenlévő vendégek között valami
Fürst Lichtenhain találkoznék e'? Ottan azonban Ő
Hertzegségéről tsak azt tudhaták, hogy a' Jénai tanú-

lők legvirgontzabb iszákjokat Lichtenhaini (Jéna melletti helység) Fürstnek választák; 's az esetet, ítélet végett a' Weimari Hertzeg Ö Felségének terjeszték elébe. — A' finom érzetű Hertzeg egy szolgát küldé azonnal a' vendég fogadóba, hol Lichtenhaini H. Eő Kegyessége tanyáza, 's megizené Eő Hertzegségének, „hogy máskor ha kedve találna jőni nyúlak 's foglyok után tzeozgatni, az elsülés veszélye elkerülése végett, azt tulajdon uradalmi téerein méltoztatnék gyakorolni.“

Skótzia tziimje.

Schottland nemzeti tziimerében egy kóro szálatskát is lehet észrevenni. Ezt a' következő eset világosítja fel: Midőn a' Dánusok Skótzia téreit vérengző haddal boríták el, betstelennek tarták eleinte az ellent éjji homályban támadni meg. Egykor azonban eltökellék — tsuda ha rá nem szorúltak — hogy ezen előbb alatszon tsinhez folyamodjanak; nehogy azonban robogó lépteik, őket a' Skottoknak elárúlják, meztelen lábbal akarák a' tettet véghezvinni. Így közelítének immár az ellenfél szunnyadó táborához, midőn egy Dánus, valamely szúros bogátsra lépvén, kéntelen kínosan kiálta fel. Ez a' Skottokat a' rohanó veszély közelítésére eszméleti, kik is, fegyvert ragadva, a' zavarodott Dánokon fényes diadalmat nyerének. Így jöve a' pitzin szúroska azon ditsó fényre, hogy Skótzia nemzeti tziimerén tünelghessen.

Nevezetes példái az eszméletlenségnek.

A' valódi életben előjövő ily nemű esetek közt, ritkaságáért említést érdemel ez is: Harvest György († 1776) született Angol, igen tudományos, de szint

oly mértékben ábrándozó férjfiu, egy nemes Angol Misznek ajánlá kezét, 's kegyesen fogadtatott. Már az eküvés napja is meg vala határozva, 's fel is derüle; ekkor a' tudós, 'sinegjét 's horgát magához véve — szenvedélyes horgász lévén — jókor reggel halászni indul, 's valójában oly késő ideig mulat, hogy az innepi szertartásra megjelennie immár nem lehet. A' Menyaszszony mélyen meg vala sértve, semmi menetséget sem akara hallani; rövideden szegény Harvestnek le kelle tzeljáról mondani.

Egy nevetségesebb példáját adá mélaságának III-k György Angol Király egyik udvari embere. Ezt a' három Ország (Anglia, Skótzia, és Hibernia) legeszmeletlenebb emberének tarták, 's ha igaz a' következő, nehezen kételkedhetünk felőle. Ez, egy estve, midőn az udvarban valami születési szertartás innepeltetett, elehb a' *St. Jámesi White* kávéházba méne. Egészen udvari pompás öltözetében vala felkészülve, kivéven hogy harisnyáit otthon felejté, ezt észre sem veendő, ha tsészejéből hörpölgetve, egy kevés lábaira ömlött forró kávé arra nem emlékezteti. Egy szolgálta azonnal a' selyem lábbelikért küldtetett, 's ekkor az Úr maga is igen tsudálkozék gondatlanságán, 's nagyon örüle, hogy a' dolgot legalább még jókor észreuvé. Minekutánna a' lábbelik megérkeztek, felvoná mind a' ketőt — egy lábura, 's az udvari innepre méne.

A' Tudomány gyümöltsei.

A' természet lelkes kedventzének, az embernek, ha az állatnál szerentsétlenebb nem akara lenni, többre vala szüksége, mint eledel, öltözet, ferj, feleség; az ő különbféle szükségei, szenvedélyei, a' jövendő setétleplén keresztül törő elméje 's viszz-emlékezete,

szintanyi forrásai a' szenvedésnek 's fájdalomnak, melyet az állat nem ismer. Hű, 's ártatlan közanyánk azomban, a' természet, megtéríti ezeket néki oly örömek által, melyeket az oktalan teremtmény nem érezhet, — ilyenek a' szív 's lélek édes örömei, az Isten munkáinak szemlélése 's az azokból meríthető tanúságok. Semmi sem bizonyítja a' lelki kellemes érzelmek jóltévőbb befolyását a' testi létre inkább, mint hosszú élet-idejek sok tudósoknak, ellenére gyakori mérges tudományos tsatáiknak, a' majd nem szüntelen ülésnek, képzelt ideg - erőltetéseknek, gyakran valóban sovány ebédjeknek, 's a' sűrű pipa - füst gomolyoknak.

Jelen-évünk értekezései között egyik legszebb 's lelkesebb a' volna, mely az otthon - maradás mesterségét tanítaná. Takarékos háziság egynehány valódi barát körében, ör-angyala a' hazi 's familiai jóllétnek, elszéledség halálos ellene. — Tsak ott maradhatunk 's maradunk szívesen, hol otthon vagyunk. Világi honunk ott kezdődik, hol erköltsi létünk, és szabadság tsak ily honban keres menedéket. De a' ki semmi valódi vonzalmat, hivatást, kötelességet, és semmi szentséget nem ismer, az soha sem fogja tudni a' honmaradás szelíd mesterségét.

Hoványi Ferentz.

P. n. P.

Egy Ifjú, ki a' bor, szerelem, kotzka, 's tivornyázás miatt betegségbe esett, az Orvos Doctorhoz folyamodott. Az orvos ezt a' Recipét írta néki:

R. Ditséret 140. vers 5.

Élj vele folyvást mindenkor.

Kikeresi az Ifjú a' Ditséretet, és ezeket találja: Ételem italom mértéklett légyen, Dobzódás részegség ne nehezítsen, Roszsz gondolat benne erőt ne végyen. Ez az orvosság használt a' Ifjúnak: melly sok Ifjagnak használna ma is ez a' Recipe, melly pénzbe nem kerül!

Megfejtése a' 37-k számbeli két mesének.

1. *El-Rothadás.* Ez nem terem, sem nem teremtetik; nem tartózkodik az élők közt, hanem a' holtak közt mindenkor találtatik. Meghalt, de a' sirban nem marad, mert ha az elsenyvedő egészen elrothadt elillan; a' világban nem játsza az utolsó szerepét, a' halál és az élet közt ő uralkodik, úgyszólván ő azon tag, melly öszszeköti az életet a' halállal, következendőkép nem utolsó tagja a' világnak, jólehet nem léta-lak. Nem idő, mert nem nő, nem is fogy, mint az idő; niints ő jelen időben, mert, a' mi elrothad, az többé nem létesül (existit) természete szerint; ő a' múltban sem volt, 's a' jövőben sem leend. Eleve (principiuma) lévén a' feldúlásnak, 's elrontásnak hasonlít a' gonosz lélekhez, mert ezt mondják pusztító-nak, rontónak, de a' pokolban nem tartózkodik.

2. *Tsont.* Bizonyosan vólt az elővilágban olly tsont, melly 12 mázsát is nyomot születésekor (p. o. a' Mammuth). Ha hat hónapos meg lehet'enni, mint mindenki tapasztalhatja, ha szert tehet egy fél esztendős bornyutzombra. Ha a' ló körme, ez pedig tsont, négy esztendős megpatkoltatik a' kováts által; nyoltzvan esztendős korában pedig sokszor megemészti maga magát. Tsontból mindenfélét tsinál az ember p. o. a' gyermek sípot. Vasárnapokon a' templomban is találkozik véled, mert mindenkinek vagyon tsontja.

Mindég hal, sokszor a' hohér keze által is a' törvényfán, 's sokszor (most tsak ha uri tsont) a' templomban temtetik el.

(Tudva van, hogy az illy szójátékokban a' helyesírás szabályai kivételt is szenvednek.)

1. Mellyik Római Consul eredett rongyokból?
2. Mellyik Római hadvezér tartozott a' megátkozott állatokhoz?
3. Mellyik Sardiniai Király nevében találtatott egy hiba a' diák grammatica ellen?
4. Mellyik elvetemedett Rómainak volt két módos leányneve?
5. Mellyik mennyegzőben folyt több vér mint bor?
6. Mellyik Olasz író húga atyádnak vagy anyádnak?
7. Mellyik magyar tudós viselt olly nevet, melly egy régi Hertzeg, 's egy roppant város tulajdona?
8. Mellyik Olasz folyó folytatja folyását ha felfordítod?
9. Mellyik folyó ragadó állat?
10. Mellyik folyó mondja diákul hogy semmitsem ér?
11. Mellyik hegy tanulta a' törvényt?
12. Mellyik hegy selyemből való?

R e j t e t t s z ó .

Sem lábam, sem szárnyam, sem fejem, sem kezem,
 Mégis meg indulva az éggel mérkezem,
 Fent — repülve megyek, a' földön tsak tsúszok
 A' Tengernek tükrén jádva által úszok.
 Az egész világot — bár nagy — bé utazom,
 Hogy meg állithasson — nints földi hatalom,
 Nints erő — mely engem tarthatna bilintsen
 Minthogy ön létemnek semmi teste nintsen.

Megfejtés a' 38. számban: Arpád.